

Genomförandebeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Ny huvudvattenledning Norsborg-Alby

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Genomförandet av Stockholm Vatten AB:s projekt Ny huvudvattenledning Norsborg-Alby till en investeringsutgift om 875 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

I programmet för Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV-programmet) har det fattats ett strategiskt beslut att anlägga en ny huvudvattenledning mellan Norsborgs vattenverk och Trekantens reservoar. Sträckan Norsborg-Alby är första etappen av denna nya huvudvattenledning. Projektet Norsborg-Alby bedöms av bolaget som prioriterat att gå vidare med, oavsett SFV-programmets pågående prioriterings- och kvalitetssäkringsarbete. Stockholms Stadshus AB delar den bedömningen och vill tillföra att enligt bolagets bedömning så kommer inga ytterligare genomförandebeslut behöva fattas inom programmet innan genomlysningen är klar.

Idag finns tre stycken utgående ledningar från Norsborgs vattenverk. Den nya ledningen ska komplettera de tre befintliga huvudvattenledningarna från vattenverket. På så sätt ökar ledningsnätets kapacitet samtidigt som ledningen möjliggör avstängning och underhåll av befintliga ledningar.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Föredragande borgarrådets synpunkter

En fungerade och pålitlig dricksvattenförsörjning är avgörande för att Stockholms stad, Huddinge kommun och andra kranskommuner ska fungera och växa. Vi välkomnar därför att Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) tagit ett helhetsgrepp kring att säkra den framtida vattenförsörjningen genom programmet för Stockholms

framtida vattenförsörjning (SFV-programmet) och att det nu pågår ett omfattande arbete för att kvalitetssäkra programmet.

Projektet Ny huvudvattenledning Norsborg-Alby är en viktig del av detta större arbete med att säkra framtidens vattenförsörjning. Vi delar Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontorets bedömning att projektet är en prioriterad del som bör gå fram parallellt med det pågående prioriterings- och kvalitetssäkringsarbetet av SFV-programmet.

Vi välkomnar att det i processen gjorts en extern genomlysning av projektet och att denna bekräftat bolagets bedömning om projektets nödvändighet.

Vi vill understryka det Stockholms Stadshus AB och stadsledningskontoret lyfter angående att det är av högsta vikt att bolaget gör noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt och säkerställer att investeringsprojekten hålls inom beslutade budgetramar utan revidering, samt att SVOA kontinuerligt återkommer till sin styrelse och till Stockholms Stadshus AB med lägesredovisningar i samband med tertialrapporteringar.

Bilagor

1. Tjänsteutlåtande Stockholm Vatten AB, dnr KS 2023/1164-2.1
2. Protokollsutdrag – Styrelsen för Stockholm Vatten AB 2023-10-19 § 8 Projekt 410700 FV-L Norsborg-Alby – Genomförandebeslut, dnr KS 2023/1164-2.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation av borgarråden Dennis Wedin och Andréa Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att delvis bifalla genomförandebeslut för Stockholm Vatten AB:s projekt Ny huvudvattenledning Norsborg-Alby
2. Att därutöver anföra

Stockholms framtida vattenförsörjning (SFV-programmet) och dess arbete att bygga ut och säkra kapaciteten i dricksvattennätet tillhör några av de mest samhällskritiskt viktiga projekten som genomförs i Stockholm. Det är välkommet av Stockholm Vatten och Avfall tar ett helhetsgrepp för att kvalitetssäkra programmet.

Vi konstaterar samtidigt att den totala prisökningen sedan inriktningsbeslutet är på 186 miljoner kronor eller 39 procent. Oavsett projekt är det en oerhört stor ökning som särskilt understryker behovet av att den nu satta tidplanen och budgeten håller utan revideringar. Fördyringar riskerar att leda till ytterligare taxehöjningar för stockholmarna.

SVOA har en historisk hög investeringsnivå med en lång rad omfattande projekt. Behovet av rigorös kontroll och att både SVOA:s och SSAB:s styrelser hålls underrättade är därför av särskilt stor vikt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 6 november 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Kristina Lutz (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Gabriel Kroon (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå borgarrådsberedningens förslag till beslut.
2. Därutöver anföra följande:

Sverigedemokraterna är inte representerade i bolagsstyrelserna och har därmed inte haft insikt eller möjlighet att påverka projektet. Vi kan inte ta ansvar för sånt som är utanför vår kontroll eller insyn och därför väljer vi att avslå beslutet.

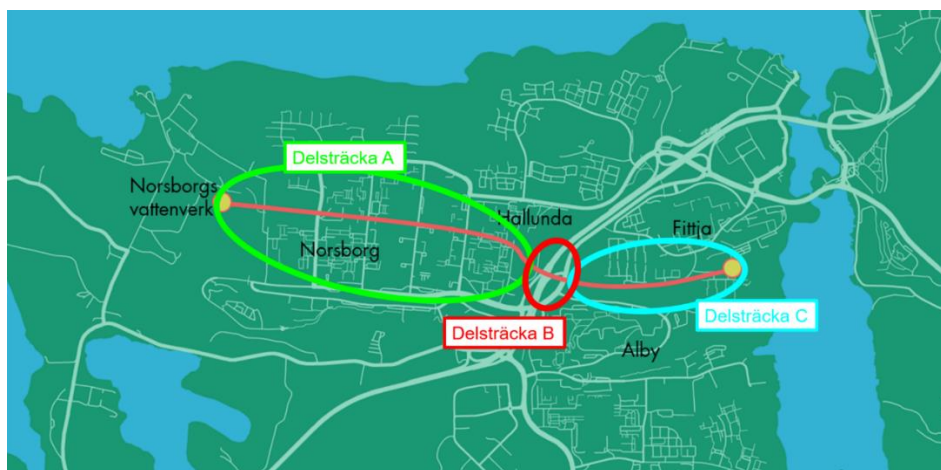
Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Ärendet avser genomförandebeslut för den nya ledningen med en budget om 875 miljoner kronor. Inom det beloppet ingår framtida indexuppräknings med 214 miljoner kronor. Projektets budget beräknas till 661 miljoner kronor i penningvärde juli 2023.

Projektet omfattar läggning av cirka 3,8 kilometer huvudvattenledning i stål med dimension 1400 millimeter med nytt ventilpaket vid Norsborgs vattenverk till befintlig ventilkammare i Alby. Nytt ventilpaket anläggs även väster om väg E4/E20 för sammankoppling med befintligt nät.

Ledningen är uppdelad i tre delsträckor enligt figur 2. I nuläget pågår detaljprojektering av delsträckorna A och C. Delsträcka B avser korsning med väg E4/E20 samt Hallundavägen.

Figur 2 Översikt av projektets delsträckor

För delsträckorna A och C färdigställs nu förfrågningsunderlaget, parallellt pågår också förhandlingar om markåtkomst och sammanställning av ansökan om ledningsrätt.

Detaljprojektering för delsträcka B har inväntat Trafikverkets planer för en breddning av väg E4/E20. Trafikverket har nu kommit vidare i sin planprocess för en ny vägplan och detaljprojektering och samordning med Trafikverket för delsträcka B beräknas kunna påbörjas under hösten 2024.

Utbyggnad av delsträckorna A och C möjliggör att renoveringsprojekt för befintliga huvudvattenledningar kan påbörjas, vilket är nödvändigt för att stärka leveranssäkerheten i dricksvattenförsörjningen. Delsträckorna A och C kan byggas och driftsättas oberoende av delsträcka B. För delsträcka B finns en fungerande teknisk lösning framtagen för vägkorsningen men eftersom detaljprojekteringen inte är färdigställd finns fortfarande en viss osäkerhet inom denna sträcka. Delsträcka B avser cirka 15 procent av projektets totalkostnad. Delsträckorna A och C är klara för genomförande och planeras att handlas upp som två separata entreprenader. För att uppnå effektmålen och full redundans på hela ledningssträckan krävs att även

delsträcka B byggs ut. Projektet söker därmed genomförandebeslut för hela sträckningen.

Vid inriktningsbeslutet i november 2020 bedömdes projektet bli färdigställt 2026. I juni 2021 reviderades SVOA:s övergripande utbyggnadstidplan för ledningsnätsprojekten vilket innebar en ny sluttid för projektet, 2029. Projektet har kontrollerat att det inte finns några hydrauliska eller tekniska skäl till att projektet behöver vara klart före 2030.

Som ett led i beredningen av detta ärende har SVOA genomlyst projektet med hjälp av extern specialist. Genomlysningen har haft fokus på kostnadsutvecklingen mellan inriktningsbeslut och genomförandebeslut samt planeringen inför genomförandet av projektet. Slutsatsen av genomförd utredning är att projektet är väl planerat inför genomförandebeslut, samt att projektets syfte och angelägenhet är starkt.

Om projektet inte genomförs innebär det att leveranssäkerheten och möjligheten att klara nödvändigt kapacitetsbehov minskar. Även kommande projekt i programmet SFV-L för sträckan mellan Norsborgs vattenverk och Trekantens reservoar påverkas.

Även det pågående projektet Nya långsamfilter Norsborgs vattenverk riskerar att inte kunna tillgodoräknas eftersom de kapacitetshöjande åtgärderna för vattenproduktionen inte kan nå leveransområdet på grund av begränsningar i ledningsnätet.

Det skulle också innebära att de befintliga ledningarna (från 1968 och 1963), som idag försörjer över en miljon människor i regionen med vatten, fortsättningsvis inte kan stängas av för underhåll. Det medför en ökad risk för leveransstörningar av dricksvatten i takt med att ledningarna blir äldre.

Tidplan

Projektets övergripande tidplan presenteras i Tabell 1. Med projektets nya förutsättningar bedöms delsträckorna A och C kunna överlämnas till anläggningsägaren 2028/2029. Delsträcka B kan troligtvis följa samma tidplan men är beroende av samordning med Trafikverket och en tid för överlämning är därför svår att ange. Trafikverkets breddning av E4/E20 mellan Hallunda och Fittja ska påbörjas 2026 och vara färdig senast i samband med öppnandet av tvärförbindelse Södertörn 2030. Trafikverket har meddelat att en förskjutning av deras tidplan inte är möjlig då breddningen är en förutsättning för de ökade trafikflöden som tvärförbindelse Södertörn beräknas generera.

Resultatet av utförd successiv analys¹ överensstämmer väl med projektets upprättade tidplan.

¹ Metod för beräkna tidsåtgång i projekt givet osäkerheten i ingående aktiviteter

Tabell 1 Övergripande tidplan för projektet

	Projektering och upphandling	Genomförande	Projektavslut	
Delsträcka A	Pågår – Q3 2024	Q4 2024 – Q1 2028	2028/2029	* = Stora osäkerheter i tid för delsträcka B på grund av beroendet till Trafikverkets tidplan för breddning av väg E4/E20
Delsträcka B*	Q1 2024 – Q4 2026	Q1 2027 – Q4 2027	2028/2029	
Delsträcka C	Pågår – Q3 2024	Q4 2024 – Q3 2027	2028	

Ekonomi

Projektets kostnads kalkyl är en konventionell byggkalkyl som baseras på mängder och framtagna ritningar. Upprättad kalkyl baseras på kostnadsläge juli 2023. Inom ramen för projektet har även en erfarenhetsbaserad kostnadsbedömning utförts från en referensgrupp i form av ovan nämnd successiv analys. Analysen visade god överensstämmelse med framtagna byggkalkyl. Vidare arbetar programmet för SFV-Ledning med en sammanställning av nyckeltal som baseras på tidigare genomförda huvudvattenledningsprojekt på SVOA. Utfallen från tidigare genomförda projekt landar något lägre än projektkalkylen men bedöms bero på den stora och relativt ovanliga dimensionen, större förläggingsdjup än normalt, komplicerade markförhållanden, de två stora ventilpaketen för sammankoppling i nätet samt de senaste årens ökade byggkostnader.

Kända risker är prissatta utifrån den riskanalys som har tagits fram i projektet. Oförutsedda kostnader bedöms till tio procent där den största ovissheten beror på osäkerheter i utförandet för delsträcka B. Från tidigare beslut har oförutsedda händelser reducerats från 40 procent till 10 procent. Posten för kända risker avser utfall från utförd prissatt riskanalys.

Budget

Moment	Indikativ budget vid inriktningsbeslut	Förändring	Beräknad totalbudget
Projektledning	5 000 000 kr	+ 15 000 000 kr	20 000 000 kr
Projektering	10 000 000 kr	+ 14 000 000 kr	24 000 000 kr
Geoteknik och riskanalys	15 000 000 kr	- 7 000 000 kr	8 000 000 kr
Vibrationsmätning, besiktning		+ 2 000 000 kr	2 000 000 kr
Byggledning		+ 28 000 000 kr	28 000 000 kr
Entreprenadkostnad	310 000 000 kr	+ 160 000 000 kr	470 000 000 kr

Kända risker		+ 54 000 000 kr	54 000 000 kr
Oförutsett	135 000 000 kr	- 80 000 000 kr	55 000 000 kr
Summa	475 000 000 kr	+186 000 000	661 000 000 kr
Indexuppräknning			214 000 000 kr
Indexuppräknad summa			875 000 000 kr

Tabell 2 Projektbudget Kalkyl baserad på kostnadsläge 2023-07

Kostnaden för projektet bedöms högre jämfört med inriktningsbeslutet vilket beror på flera faktorer. Projektet har skaffat sig bättre kunskap om förutsättningar, kostnader och risker. Vidare har ledningsmaterialet stål enligt entreprenadindex ökat med 90 procent sedan inriktningsbeslutet togs. Index för läggning av rörledningar och ledningsentreprenader har också ökat kraftigt. Sammanvägda effekter av pris- och indexhöjningar har lett till en prisökning med 166 miljoner kronor (35 procent) sett till projektets totalkostnad.

Trots att ledningssträckan är förkortad jämfört med föreslagen sträckning från inriktningsbeslutet bedöms den totala projektkostnaden öka något utöver ovan nämnda index. Kostnadsökningen beror i huvudsak på att omfattande markförstärkning med spont behövs på grund av svåra markförhållanden, att ventilpaketen detaljprojekterats där djupet är större och förläggningssmetod är mer komplicerad än tidigare beräknat samt att förläggningssdjupet har ökat. Det ökade förläggningssdjupet medför ökade mängder schakt, fyll samt markförstärkningsåtgärder. Orsaken till det ökade förläggningssdjupet är för att undvika att ledningen skapar en barriärverkan för kommande teknisk infrastruktur. Dessa förändringar påverkar kostnaden med 20 miljoner kronor.

Den totala prisökningen från inriktningsbeslutet är 186 miljoner kronor (39 procent), från indikativ totalkostnad på 475 miljoner kronor till kalkylerad totalkostnad på 661 miljoner kronor.

Indexuppräknning

SVOA bedömer att marknadsläget är fortsatt oförutsägbart med risk för fortsatt ökande kostnader till följd av prisindexutveckling. Prisindexrisken för projektet beräknas till 214 mnkr och ingår i investeringsutgiften som föreslås beslutas i detta ärende.

Risker

Sedan inriktningsbeslutet har ett omfattande riskarbete utförts för att minska risker och osäkerheter. Genom flera workshops har projektrisker med konsekvenser för

tidplan, omfattning och kostnader identifierats och värderats och åtgärdsförslag tagits fram.

De risker med högst påverkan för projektet är geotekniska förutsättningar som skiljer utifrån tolkade sonderingar, högt pris i inkomna anbud och bristande kompetens hos entreprenör.

För mer utförlig riskbeskrivning hänvisas till SVOA:s tjänsteutlåtande, bilaga 1.

Remissammanställning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB beslutade vid sitt sammanträde den 14 oktober 2024 följande.

Koncernstyrelsen beslutar att föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Genomförandet av Stockholm Vatten AB:s projekt Ny huvudvattenledning Norsborg-Alby till en investeringsutgift om 875 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.

Koncernstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Genomförandet av Stockholm Vatten AB:s projekt Ny huvudvattenledning Norsborg-Alby till en investeringsutgift om 875 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling godkänns.
2. Beslutet i ärendet justeras omedelbart.

Stadsledningskontorets och Stockholms Stadshus AB:s gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

SVOAs investeringar syftar ytterst till att säkra kapaciteten i Stockholms samhällskritiska infrastruktur. Investeringarna omhändertar flera faktorer: upprätthållande av åldrande anläggningar, behovet av utbyggnad för att möta befolkningsökningen, uppfyllande av nya lagkrav och EU-direktiv samt anpassning till klimatförändringar, och ett säkerhetsläge med ökat fokus på redundans och resiliens. Dricksvattenförsörjningen är en av bolagets viktigaste uppgifter.

Att bygga ut och säkra kapaciteten i dricksvattennätet är även viktigt för att möjliggöra staden och dess kranskommuners tillväxt. Höga krav ställs på dricksvattnets kvalitet genom föreskrifter från livsmedelsverket, utöver det ställer samhället höga på leveransförmågan.

Koncernledningen och stadsledningskontoret ser positivt på det helhetsgrepp som SVOA har tagit kring att säkra framtida vattenförsörjning genom programmet SFV. Ett omfattande arbete pågår för att kvalitetssäkra, granska och utvärdera drivkrafter, effektmål och de identifierade åtgärderna i SFV-programmet. Olika ambitionsnivåer och deras konsekvenser, bland annat ur ett ekonomiskt perspektiv, kommer att redovisas.

Genom ett ansvarsfullt och systematiskt förhållningssätt säkerställs en noggrann kvalitetssäkring, översyn och prövning av ett program som på många sätt är mycket komplext. Detta bidrar till ökad kontroll, bättre insyn och förbättrad förmåga att säkerställa att programmet uppnår de önskade målen och effekterna inom givna kostnadsramar.

Bolaget bedömer projektet Norsborg-Alby som prioriterat och anser att det bör gå fram oavsett det pågående prioriterings- och kvalitetssäkringsarbetet i SFV-programmet. Koncernledningen instämmer i denna bedömning och vill även föra fram bolagets bedömning att inga ytterligare beslut om programmet förväntas behöva fattas innan genomgången av SFV-programmet är avslutad.

Koncernledningen och stadsledningskontoret anser det angeläget att åtgärda och förstärka dricksvattennätet där kapacitetsbrister kan uppstå alternativt redan finns. Som ett led i detta anses investeringen i en ny huvudvattenledning i sträckan Norsborg-Alby vara nödvändig då den säkrar vattenleveransen och möjliggör underhåll på befintliga ledningar. Detta bekräftas också av den externa genomlysningen som bolaget låtit göra.

SVOA har en historisk hög investeringsnivå med en lång rad omfattande projekt. Investeringarna är nödvändiga för att säkra stadens va-infrastruktur, men det är av yttersta vikt att bolaget gör noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt och säkerställer att investeringsprojekten hålls inom beslutade budgetramar utan revideringar. Detta för att åstadkomma en så långsiktigt jämn investeringsnivå som möjligt utan stora avvikelser. Koncernledningen och stadsledningskontoret förutsätter att SVOA tar stöd av extern expertis i bedömningen av möjliga prioriteringar i den projektportfölj som innefattas i programmet för SFV.

Koncernledningen och stadsledningskontoret konstaterar att den kvalitetssäkring som bolaget låtit göra genom en extern expertgranskning bekräftar bolagets slutsatser om projektet. Koncernledningen och stadsledningskontoret vill också betona vikten av att i tidiga skeden i projekten utföra noggranna utredningar för att genomförandena ska uppnå bästa resultat utifrån omfattning, kostnad och tid.

Koncernledningen och stadsledningskontoret noterar att bolaget nu har inkluderat indexberäkningar i sitt beslut och efterlever därmed de uppdaterade investeringsanvisningarna från moderbolaget som började gälla januari i 2024. Prognoser för framtida kostnadsutveckling är svåra att göra i projekt med långa löptider. De antaganden som ligger till grund för detta beslut anses rimliga. Koncernledningen och stadsledningskontoret uppmanar SVOA att kontinuerligt

återkomma till sin styrelse och till koncernledningen med lägesredovisningar i samband med tertialrapporteringar. Projektet ska även följas upp samlat inom programmet SFV genom lägesrapporter.